

Mark- och miljödomstolen

0470 - 560 100
mmd.vaxjo@dom.se

DATUM
2017-10-02

TVX 2017/148

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se
anna.josefsson@regeringskansliet.se

Yttrande avseende Miljö- och energidepartementets pro- memoria med förslag till ändrade bestämmelser för vat- tenmiljö och vattenkraft

Dnr M2017/01639/R

Sammanfattning

Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen lämnar följande synpunkter på förslaget till ändrade bestämmelser. Paragrafhänvisningarna nedan avser de i författningsförslaget angivna paragraferna om inte annat särskilt anges. Domstolen avstår från att tillstyrka eller avstyrka själva genomförandet av lagförslaget men om lagförslaget ska antas så bör följande synpunkter beaktas.

Miljöbalken

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Domstolen noterar att det generellt är svåröverskådligt i förslaget vilka paragrafer som utgår, vilka som är nya och vilka som kommer in som nya på gamla paragrafers plats. Det vore därför önskvärt med en jämförande tabell över nya och gamla paragrafer, särskilt i 24 kapitlet.

4 kap. 6 § miljöbalken

Domstolen är positiv till de förtydliganden som görs i paragrafen avseende käll- och biflöden, samt innehållet i paragrafens sista stycke. Om den ändrade paragrafen ska innehålla bara två stycken så är hänvisningen till första stycket korrekt. Om paragrafen ska innehålla tre stycken som idag så ska hänvisningen i det sista stycket kompletteras med en hänvisning även till det andra stycket, vilket framgår av författningskommentaren sid 167.

6 kap. 20 § miljöbalken

Domstolen ställer sig positiv till att det föreslås att det ska framgå av lagtexten när en specifik miljöbedömning *inte* krävs.

6 kap. 35 § miljöbalken

Domstolen är positiv till att det i det nya stycket i paragrafen förtydligas från vilken tidpunkt redovisningen av nollalternativet ska göras för verksamheter som tillkommit på ett lagligt sätt.

Däremot är det enligt domstolens uppfattning oklart vad som avses med formuleringen ”*på ett lagligt sätt*”. Är det beviljat tillstånd som avses eller innefattar formuleringen något mer. Detta bör klargöras med hänsyn till att laglighetsprövning tas bort i lagförslaget.

11 kap. miljöbalken

Domstolen ställer sig positiv till att prövningen samordnas för respektive vattendrag och att prövningen sker genom miljöbalken enligt en särskild tidsplan som ska tas fram i den föreslagna nationella planen. Det kan dock ifrågasättas om det är möjligt att bedöma flera verksamheter som är tekniskt sammankopplade som en vattenverksamhet vid tillståndsgivning och prövning då de kan ha olika huvudmän.

Däremot ifrågasätter domstolen varför de nya bestämmelserna inte är föreslagna att omfatta alla anlagda fördämningar. Det finns idag många fördämningar som saknar tillstånd men som inte är avsedda för produktion av vattenkraftsel.

11 kap. 28 § miljöbalken (och sid 160 i promemorian)

Av de föreslagna ändrade bestämmelserna framgår att regeringen ska se till att det finns en nationell plan som ska ligga till grund för prövningarna som avses i 11 kap. 27 § miljöbalken. Av lagförslaget framgår dock inte några mer konkreta tidsangivelser beträffande tidsfrister för när prövningarna senast ska eller bör vara genomförda. För domstolens långsiktiga planering är det av vikt att det klargörs inom vilka tidsramar som den kommande prövningen av moderna miljövillkor är avsedd att genomföras och vilken resurstilldelning som domstolarna kan förutse.

22 kap. 12 a § miljöbalken

Av den föreslagna bestämmelsen framgår att domstolen ska förordna en sakkunnig att avge utlåtande om hur prövningen bör ta hänsyn till helhetssynen i

den nationella planen. Se även sid 1 i promemorian där det i andra stycket framgår ” *I prövningen ska det finnas ett nationellt helhetsperspektiv med avvägningar mellan miljöförbättrande åtgärder och behovet av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.* ”

Domstolen, som har noterat att båtnadskravet i nuvarande 11 kap. 6 § miljöbalken tas bort genom de nu föreslagna ändringarna i miljöbalken, ställer sig frågande till vilket lagstöd som ska ligga till grund för den prövning som ska göras enligt föregående stycke. Av förslaget framgår att prioritering av verksamheter med vattenkraftsel ska prioriteras utifrån den nationella planen. För att domstolen ska kunna genomföra en tillståndsprövning utifrån de förutsättningarna är det nödvändigt med direkt författningsstöd.

Domstolen ifrågasätter också om det finns ett behov av en särskild sakkunnig såsom föreslås. Med tillgång till den framtida nationella planen bör det vara tillräckligt att domstolen med den redan befintliga tekniska kompetensen i form av tekniska råd och särskilda ledamöter kan döma i de kommande omprövningsmålen. Domstolen kommer också att ha tillgång till yttranden från remissmyndigheterna som till viss del består av tjänstemän som arbetat fram den nationella planen. För det fall en sakkunnig behövs i ett enskilt mål finns redan idag bestämmelser i 22 kap. 12 § miljöbalken om att domstolen kan utse en sakkunnig i det målet. En sakkunnig i varje mål kan också komma att innebära höga kostnader för verksamhetsutövarna.

22 kap. 13 § miljöbalken

Enligt förslaget ska domstolen i mål som avser en verksamhet eller åtgärd som påverkar vattenmiljön inhämta yttrande från berörd vattenmyndighet. Detta är enligt domstolens mening positivt men frågan uppkommer om denna länsstyrelse då också kommer att få partsställning i målet, och därmed få klagerätt i nästa instans, vid sidan av den länsstyrelsen där verksamheten är belägen, se 22 kap. 6 § miljöbalken.

24 kap. miljöbalken

Domstolen konstaterar att ändringarna och de korsvisa paragrafhänvisningarna i detta kapitel är svåröverskådliga eftersom flera paragrafer flyttas, tas bort eller ändras.

24 kap. 10 § miljöbalken (och sid 183 i promemorian)

I paragrafens sista stycke punkt två anges ” *verksamhetsutövaren medger att tillståndet återkallas.* ” Domstolen föreslår att texten kompletteras med ordet yrkar så att lydelsen blir ” *verksamhetsutövaren yrkar eller medger att tillståndet återkallas.* ” Orsaken till detta är att det i nuläget är oklart om en verk-

samhetsutövare kan yrka att befintligt tillstånd till vattenverksamhet ska återkallas.

25 kap. 1 § miljöbalken

Domstolen konstaterar att den föreslagna bestämmelsen innebär att rättegångskostnadsreglerna i rättegångsbalken inte ska tillämpas på ansökningsmål om vattenkraftsel. Detta ger upphov till följande kommentarer.

- Det kan då ifrågasättas om även de fastighetsägare på vars mark särskild tvångsrätt får utföras enligt 28 kap. 10 § miljöbalken ska fråntas möjligheten att få sina rättegångskostnader ersatta i miljömålet.
- Risk finns att enskilda inte kommer till tals i omprövningsmålen och att skadeutredning och oförutsedda kostnader inte blir tillräckligt utredda.
- Den föreslagna lagändringen medför då att domstolens utredningsansvar eventuellt blir mer omfattande, vilket kan medföra ett behov av ökad resurstilldelning.
- Förändringen ställer större krav på att myndigheterna yttrar sig i målen.
- Jämför även Zeteo, 2017-06-05, Bengtsson m fl, En kommentar till miljöbalken 25 kap. 1 § där det framgår att det kan finnas behov av översyn av detta lagrum i samband med att en lagändring ändå genomförs.

Kommentarer till specifika avsnitt i promemorian

Sid 118

Av första stycket framgår att den branschgemensamma finansieringslösningen bland annat ska ersätta ”prövningskostnaderna”. Domstolen anser att det är oklart om det i det begreppet även ingår verksamhetsutövarens egna kostnader för ansökans upprättande och framtagning av till ansökan hörande handlingar, eller om det enbart ska innefatta kostnaderna vid prövning i domstol.

Sid 123

Av förslaget till ändrade bestämmelser framgår att vattenverksamheter som påverkar en och samma vattenförekomst, vattendrag eller avrinningsområde behöver prövas i ett sammanhang. Domstolen konstaterar att det kan innebära att kommande omprövningsmål inte överensstämmer med de domsområden som gäller för respektive mark- och miljödomstol, se förordning (2010:984) om mark- och miljödomstolarnas domsområden.

Sid 134

Av förslaget framgår att den branschgemensamma finansieringslösningen ska omfatta tio miljarder och att branschen uppfyllt sitt åtagande efter 20 år eller när tio miljarder har betalats ut. Domstolen ifrågasätter vad som händer därefter med de eventuella kvarvarande omprövningar som då finns kvar.

Sid 137

Domstolen ifrågasätter varför institutet lagligförklaring tas bort endast för vattenkraftselverksamhet och inte all vattenverksamhet i och med att båtadskravet i 11 kap. 6 § miljöbalken tas bort. Domstolen delar inte utredningens ståndpunkt att nuvarande reglering innebär en dubbelreglering i materiellt hänseende och att bestämmelsen därför bör tas bort. Jämför sid 136.

Förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer

3 § punkt 3

Miljöprövningsdelegationen bör också få rätt att förlänga arbetstid och igångsättningstid för av miljöprövningsdelegationen tillståndsgivna verksamheter. Ett tillägg bör därför göras i 3 § punkt 3 så att det även hänvisas till 24 kap. 2 § miljöbalken.

Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m. m.

33 §

Ändringarna i förordningen föreslås träda ikraft den 1 mars 2018. Enligt lydelsen i den nya 33 § ska verksamhetutövaren sedan redan per den 30 juni 2018 ha anmält till länsstyrelsen att verksamheten ska omfattas av planen.

Domstolen ifrågasätter om det är tillräckligt med tid, tre månader, eller om tiden för sista dag ska förlängas t ex till den 31 december 2018.

Växjö som ovan

Lena Pettersson

I detta ärende har tf chefsrådmannen Lena Pettersson beslutat efter samråd med rådmannen Marie Gerrevall och de tekniska råden Catharina Hederström, Mats Käll och Bertil Varenius.